

Boží slovo (6. lekce)

Lekci začnu výrokem: „Řekni mi, co čteš, a já ti řeknu, jaký jsi.“ Tento výrok neplatí jen na náš případný výběr zábavné literatury, ale plně i pro knihu knih - Bibli.

Proč má Bible tak výsadní postavení mezi ostatními písemnými památkami? Proč je nejvydávanější knihou na světě? Lze jistě uvést řadu důvodů, z nichž jsem vybral dle mého názoru ty nejdůležitější.

Ten první je, že změnila a dále mění můj život. Dále život mnohých lidí, které znám a stovek milionů těch, o nichž se dozvídám jen ze statistik. Je to kniha, která má moc. *Není mé slovo jako oheň, je výrok Hospodinův, jako kladivo tříštící skálu? (Jer 23,29)*

Proč? Protože je Božím slovem. Dokazuje to svým působením, prohlašuje to i sama o sobě. *Toho si buďte především vědomi, že žádné proroctví v Písmu nevzniká z vlastního pochopení skutečnosti. Nikdy totiž nebylo vyřčeno proroctví z lidské vůle, nýbrž z popudu Ducha svatého mluvili lidé, posláni od Boha. (2Pt 1,20-21)*

V 19. století, v době explozivního rozvoje věd, se někteří lidé rozhodli Bibli „rozcupovat na kusy“ prostřednictvím rostoucích vědeckých poznatků. V tomto století se začala výrazně rozvíjet archeologie jako vědecká disciplína. Bible v jejím tehdejší světlo dopadala opravdu neslavně. O mnohých panovnicích, místech atd., které Bible uvádí, archeologie nevěděla nic! A tak byla Bibli prorokována velmi krátká životnost. Jak by tak nevědecká kniha mohla nadále vést velkou část lidstva? Stejně jako dříve v historii však zůstal biblický text nepohnutý, zatímco archeologie rychle vyrostla z dětských střevíčků a začala „činit pokání“ ze svých prvních unáhlených výroků. Města popisovaná v Bibli, o jejichž existenci věda donedávna nic nevěděla, našla své objevitele a začala být odkrývána zpod tisíciletých nánosů hlíny a písku. Rozvinuté civilizace, včetně jejich písma, o kterých mluví Bible, byly dříve považovány za roztomilý výmysl, za snůšku báchorek. „Přece tak staré civilizace neznáme!“ tvrdili první archeologové. Jejich následovníci však tyto bájně kultury i s jejich knihovnamí zaplněným písemnými památkami starými celá tisíciletí začali krok za krokem odkrývat.

Karta se postupně obrátila. Dnes moderní archeologie počítá s Bibli jako s podivuhodně přesným zdrojem informací. A mnohé objevy byly učiněny nikoliv navzdory, ale právě díky Bibli a jejím údajům.

Stejně tak nově vznikající věda - textová kritika - si začala na Bibli brousit zuby: Jak mohou být křesťané tak naivní a myslet si, že se tato kniha, byť jen zčásti, přibližuje svým obsahem původním originálům - po téměř dvou tisíciletích v případě Nového zákona a ještě déle v případě zákona Starého?

Čím déle se bádalo a čím více se tato věda rozvíjela, zjišťovalo se, že Bible je nejlépe dochovanou a dokladovanou knihou starověku. Zatímco u jiných písemných památek starověku máme k dispozici často jen jeden, dva jejich opisy napsané několik staletí či ještě déle po vzniku originálu, u Bible je tomu výrazně jinak. Dochovala se nám v tisících kopiích a zlomků, které se přibližují někdy na méně než tři století k době vzniku originálu.

Jak je to s přesností dochovaného textu? Můžeme se na něj spolehnout? I zde odvedla textová kritika svoji práci. Zjistila, že se v opisech Bible nachází řada chyb. Většina z nich však vznikla v důsledku nepozornosti písaře a je možné je snadno a s jistotou odstranit. Jsou však místa v textu, kde jsme opravdu na rozpacích, jaké bylo znění původního originálu. Je to například závěr Markova evangelia, který v některých nejvýznamnějších pramenech schází, v jiných, stejně ceněných je obsažen. Takových míst je však jen malý počet a i kdybychom zvolili jejich varianty, nic to nezmění na obsahu poselství Bible. Například znamení, která jsou zmíněna na konci Markova evangelia, jsou vyjmenována i na jiných místech Bible, takže o jejich existenci nemusíme pochybovat.

Ukázalo se, že Bible byla přechovávána a opisována s nebývalou péčí a výsledek odpovídá tomuto snažení. Když byly v našem století objeveny slavné svitky od Mrtvého moře, které přinášely části textu starší až o tisíc let nežli zdroje nám až doposud známé, mysleli si někteří, že to převrátí náš biblický text vzhůru nohama. Nic takového se nestalo. Tato výrazně starší kopie části Písma jen potvrdila podivuhodnou textovou správnost zdrojů, které se do té doby používaly k rekonstrukci biblického textu.

Co říci závěrem předchozích odstavců? Pokud se někdo podiví, že čtete „takovou snůšku báchovek, kterou již věda dávno rozmetala na kusy“, můžete takovému neinformovanému člověku rozšířit jeho obzor. - Věda stále více potvrzuje podivuhodnou autentičnost biblického textu i pravdivost jeho obsahu. A to věda reprezentovaná z větší části lidmi nevěřícími, kteří by rádi odhalili pravý opak!

Když jsem přednášel o křesťanství na školách, vyprávěl jsem mladším žákům pohádku: „Představte si děti, že by během dvou tisíc let bylo zkonstruováno letadlo. - V době Kristově by udělali podvozek, v době Leonarda da Vinci křídla, v době objevu parního stroje vrtuli a dnes motor. Pak by to vše složili dohromady. Myslíte si, že by to letělo?“ Děti jsou přirozeně moudré a křičí „Nééé!“. Ale přesně totéž se stalo s Bibli. Dnes víme, že vznikala v rozpětí tisíců let a přesto „letí“. Jednotlivé knihy na sebe svým obsahem, sdělením úžasné navazují jak z faktografického, tak z teologického hlediska. To samo o sobě je zázrak, který dnešní věda ještě nedocenila, protože jinak by musela uznat, že autorem takové knihy může být jen sám Bůh, ne člověk.

Je dobré vědět, že Bible používaná katolickou církví, obsahuje několik knih, které v Bibliích jiných církví nenajdete. Jde o tzv. knihy deuterokanonické, které Římskokatolická církev k Bibli přidala v době rozvíjející se reformace. Dnes se domníváme, že tento krok byl motivován především snahou jasněji oddělit „jedinou pravou“ církev od rostoucího reformačního hnutí také tím, že tato „jediná“ církev bude mít zároveň „jedinou pravou“ Bibli. Tyto přidané knihy se nacházejí ve Starém zákoně. V originále nebyly napsány hebrejsky nebo aramejsky, jako ostatní, kanonické knihy, nýbrž řecky. Jsou z pozdější doby a židovské školy svého času diskutovaly o jejich možném zařazení do kánonu Písem. Nakonec však zvítězilo složení, které nacházíme v našich Bibliích. Považujeme židovský národ za nejpopovolanější k vytvoření kánonu Starého zákona proto, že jim Bůh tyto knihy také svěřil. K obsahu naší Bible se přiznával opakovaně Pán Ježíš i jeho učedníci, protože přes svá četná odvolání na Starý zákon nikdy necitovali z knih deuterokanonických, ale pouze kanonických.

Jestliže jsme se podívali na Bibli z pohledu logiky i vědy, je na čase zahledět se na ni i skrze ni samotnou.

K čemu je Bible dobrá, nám říká ve 2Tim 3,16-17: *Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti, aby Boží člověk byl náležitě připraven ke každému dobrému činu.*

Osobně miluji také 105. verš ze Žalmu 119: *Svíce nohám mým jest slovo tvé, a světlo stezce mé.* Uvádím jej v kralickém překladu, který mne přivedl k následujícímu výkladu: Svíce nám osvítl cestu stěží na půl kroku dopředu. Stejně tak Boží slovo nám často poradí ve sporném okamžiku našeho života, abychom se mohli bezprostředně správně rozhodnout. Na druhé straně nám ale nezůstává zcela zakryt ani náš pozdější život.

V souvislosti s tím si jasně vzpomínám, jak jsem stál v jedné z tatranských dolin za jasné měsíčné noci a sledoval stezku, která se vinula z údolí úbočím a končila v sedle. Ačkoliv nebyly vidět žádné podrobnosti, bylo zřejmé, kde začíná a kde končí.

Tak je to s naším životem. Bible nám neodhaluje, kolik budeme mít dětí, zda se šťastně vdáme či oženíme a čeká-li nás cesta za moře. Toto se snaží odhalit věštkyň či jiní služebníci toho zlého a přinést tak do našeho života prokletí. Bůh se však rozhodl většinou tyto informace před námi skrýt (výjimečně je poodhaluje skrze proroctví), ale začátek a konec cesty jsou pro nás z Písma zcela zřetelné. Naše cesta začíná odevzdáním života Kristu spolu s pokáním a skončí, pokud vytrváme, v jeho přítomnosti v nebi.

Vrátím se na začátek lekce: Co s Písmem prakticky? Někdy slyším, že rodiče i jiní blízcí lidé nabádají čerstvě narozené křesťany, aby „stále neleželi v Bibli“ a □ přečetli si také něco jiného“, at’ „z toho nezblbnou“. Argumentace jistě na první pohled velmi rozumná. Na druhé straně, pokud chci být dobrým studentem, ležím ve skriptech „od rána do večera“, až mi skutečně může hrozit, že „z toho zblbnu“. Tomu se však nikdo nediví, naopak býváme v tomto směru povzbuzováni, „aby z nás něco bylo“.

I Bible nám říká, jak s ní máme zacházet, „aby z nás něco bylo“. *Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin jediný. Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou. A tato slova, která ti dnes přikazují, budeš mít v srdci. Budeš je vštěpovat svým synům a budeš o nich rozmlouvat, když budeš sedět doma nebo půjdeš cestou, když budeš uléhat nebo vstávat. Uvážeš si je jako znamení na ruku a budeš je mít jako pásek na čele mezi očima. Napíšeš je také na veřeje svého domu a na své brány. (5M 6,4-9)*

Ano, čtème Bibli, žijme jí, vracejme se k ní, předávejme ji dalším. Je to druhá strana výzvy k obecenství s živým Bohem, která zazněla v minulých lekcích. Bible nám dává pevný rámec, oporu, ze které nesmíme vybočit ani nalevo ani napravo. Vždyť Bůh ztotožňuje Písmo se samotným Kristem! - Přečti si začátek Janova evangelia.

Na druhé straně, Bible otrocky používaná bez vedení Duchem svatým je velice nebezpečná. Kolik se natropilo zla! Kolik lidí bylo jejím jménem povražděno, upáleno, a to vše ještě za doprovodu pokrouceného teologického výkladu.

Proto potřebuji obojí - dobrou znalost psaného Božího slova, abych neopouštěl, byť nevědomky, jeho rámec, a obecenství s Duchem svatým, který mne bude do tohoto slova uvádět. Důležitou pomocí v tomto úsilí mi budou křesťané starší ve víře.

At’ se ti stane Bible dobrou studijní pomůckou. Používej hojně tužku i vhodné pastelky. Nezačínej četbu První knihou Mojžíšovou, ale evangelii. Potom přes knihu Skutků můžeš

přejít k epištolám nebo si vyber knihy Starého zákona, kterým budeš dobře rozumět a budou tě zajímat. Knihu Zjevení a některé proroky můžeš klidně nechat „uležet“. Málokdo i ze zkušených křesťanů opravdu dobře chápe knihu Zjevení, a to ještě s vědomím, že mnohé věci nám zde na zemi zůstávají skryty a plně nám budou odhaleny až v nebi: *Láska nikdy nezanikne. Proroctví - to pomine; jazyky - ty ustanou; poznání - to bude překonáno. Vždyť naše poznání je jen částečné, i naše prorokování je jen částečné; až přijde plnost, tehdy to, co je částečné, bude překonáno. (1K 13,8)*